

**BIRŽŲ RAJONO ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS IR PRIEŽIŪROS KOMISIJOS
ŽELDINIŲ BŪKLĖS EKSPERTIZĖS AKTAS**

2021 m. balandžio 16 d. Nr. A17-6

Ekspertizė atlikta vadovaujantis Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašu.

Ekspertizės objektas – Žalgirio gatvės, Kirdonių k., Pabiržės sen., Biržų r. sav., želdiniai.

Ekspertizė vykdyta 2021 m. kovo 17 d. Inventorizuoti gatvės želdiniai bei atliktas ekologinės ir estetinės būklės tyrimas ir vertinimas.

ŽELDINIŲ EKOLOGINĖS SVARBOS ĮVERTINIMAS

• Želdinių poveikis aplinkai:		
1.	Svarba mikroklimatui optimizuoti (temperatūros, vėjo, saulės radiacijos ir kt.)	Mikroklimato gerinimas: aplinkos temperatūros reguliavimas, šių gatvių želdiniai atlieka apsauginę užtvaros vaidmenį nuo vėjų, brandžių ir didelių medžių vainikai sulaiko didelį kiekį saulės radiacijos, reguliuoja paviršinio lietaus vandens kiekį.
2.	Apsauga nuo oro taršos (dulkių, dujų)	Želdiniai auga šalia gatvės, kurios danga žvyras ir nusidėvėjęs asfaltas, todėl yra labai svarbus elementas šiose gatvėse kaip apsauga nuo dulkių, stipriai prisideda prie oro užterštumo mažinimo bei oro sudėties reguliavimo.
3.	Apsauga nuo vandens ar vėjo sukeltos dirvos erozijos	Gatvės želdiniai apsaugo nuo vandens ir vėjo sukeltos erozijos, nes augantys eile medžiai sudaro apsauginę užtvarą, gatvės pakelėje augantys dideli (tiek laja, tiek šaknų sistema), masyvūs ir brandūs medžiai sugeria didelį paviršinio lietaus vandens kiekį.
	Biologinės įvairovės palaikymas, ypač žaliosiose jungtyse ir parkuose (ornitochoriniai krūmai, atvirų ir uždarytų erdvių deriniai, ekotonai ir kt.).	Ornitochorinių krūmų ir medžių neaptikta. Gatvės želdynas (medžių eilė, pereinanti į alėją) sudaro ekotoną, kurio pagrindinė paskirtis sudaryti apsaugos nuo vėjo juostą, gyvą tvorą.
• Želdinių būklės įvertinimas (išsami kiekvieno medžio analizė pateikta priede):		
1.	Želdinių atitiktis vietos ekologinėms sąlygoms (atsparumas žiemai, dirvožemio mechaninė sudėtis, rūgštingumas ir drėgmė, šviesos poreikiai ir kt.)	Gatvių želdynuose augantys medžiai - vietinės rūšys, kurios prisitaikiusios prie vietos sąlygų: atsparūs žiemai, jiems tinkama dirvožemio mechaninė sudėtis, rūgštingumas ir drėgmė.
2.	Medžių kamienų pažeidimai (mechaniniai pažeidimai, grybinės ligos ir kt.)	Didžioji dalis šių gatvių želdinių pažeisti mechaniškai dėl neteisingo genėjimo; iš 35 medžių 3 medžiai pažeisti puvinio, grybinių ligų.
3.	Spygliuočių lajos išretėjimas (spyglių)	Akivaizdaus spygliuočių lajos išretėjimo neaptikta.
4.	Lapuočių lapų pakenkimai (ligos ir kenkėjai) ir dėl to sumažėjusi fotosintezė vegetacijos sezono metu	Gatvės želdyne augančių medžių nedidelė dalis yra brandūs medžiai, kurių ūglių prieaugis sumažėjęs, todėl fotosintezė vegetacijos sezono metu yra nežymiai sumažėjusi.

• Esamas žalingas želdinių poveikis ir/ar galintis atsirasti žalingas poveikis laike:		
1.	Medžiai elektros oro linijose ir jų apsaugos zonose	Eglė (skersmuo 1,3 m kamieno aukštyje – 12 cm), auga elektros oro linijos apsaugos zoną.
2.	Medžiai ir krūmai arti požeminių inžinerinių tinklų (ypač arti drenažo linijų)	Nėra.
3.	Vijokliai, kenkiantys pastatų fasadų apdailai	Nėra.
4.	Medžiai, užtemdantys gyvenamųjų ar kitų pastatų langus, vaikų žaidimų aikštes (gyvenamosiose ar kitose patalpose, vaikų žaidimų aikštelėse)	Nėra.
5.	Želdiniai, uždariantys mažas užteršto oro erdves (automobilių stovėjimo aikštelės daugiabučių gyvenamųjų namų kiemuose ir pan.) ir bloginantys jų ventiliaciją	Nėra.
6.	Medžiai ir krūmai, šaknų atžalomis arba paviršinėmis šaknimis ardantys kietą ploto dangą (asfaltą, trinkelį ar plytelių klojinius ir pan.)	Nėra.
7.	Medžiai ir krūmai, keliantys pavojų žmonėms, statiniams, eismo saugumui	Trys blogos būklės šermukšniai ir pagal žemės sklypų ribas susodintos gyvatvorės, bloginančios matomumą.
8.	Medžiai ir krūmai, itin teršiantys aplinką, sukeliantys alergiją	Du beržai.

ŽELDINIŲ ESTETINĖS SVARBOS ĮVERTINIMAS

• Želdiniai, gerinantys aplinkos estetiką (darantys teigiamą poveikį aplinkos estetikai):		
1.	Želdiniai (pavieniai medžiai, medžių ir krūmų grupės) – akcentai želdyne ar žalumos plote	Kaštonai sudaro vieną bendrą gatvės želdyną (eilę), todėl yra gražus šios gatvės akcentas ir išskirtinumas.
2.	Medžiai ar krūmai su įspūdingos originalios formos lajomis ar kamienais	Nėra.
3.	Medžiai, atitinkantys saugotinių medžių kriterijus	46 medžiai: 16 eglių, 3 liepos (1 didžialapė; 2 mažalapės), 2 ąžuolai, 2 beržai, 20 kaštonų, 3 šermukšniai.
4.	Želdiniai su ryškiais dekoratyvinių formų požymiais	Nėra.
5.	Želdiniai, sudarantys foną pastatams	Visi gatvės želdiniai auga šalia privačių žemės sklypų, nesukelia neigiamo fasadų dengimo efekto, medžių lajų ažūras ir šešėlių žaismė laikytini fasadų pagyvavimo elementu.
6.	Želdiniai, sudarantys želdyno planinės struktūros pagrindą	Nėra.
7.	Želdiniai, užstojančios neestetiškus aplinkos objektus (atliekų konteinerius, kuro atviras sandėlius ar garažus ir pan.)	Nėra.
8.	Medžiai, valstybės ar savivaldybių saugomi gamtos paveldo objektai	Nėra.
9.	Medžiai, įtraukti į augalų nacionaliniams	Nėra.

	genetiniams ištekliams priskirtų medžių grupių ir pavienių medžių sąrašą	
• Želdiniai, darantys šiuo metu ar galintys daryti laike neigiamą poveikį aplinkos estetikai:		
1.	Želdiniai, užstojantys arba galintys užstoti meniškų pastatų ar skulptūras, kultūros ar gamtos paveldo objektus (esantys paveldo objektų vizualinės apsaugos zonoje)	Nėra.
2.	Želdiniai, visiškai arba iš dalies užstojantys (arba galintys užstoti) vertingus gamtovaizdžius arba atskirus įspūdingus gamtovaizdžių elementus	Nėra.

IŠVADOS

1. Gatvės želdyne rasta 46 medžiai, iš kurių 16 eglių, 3 liepos (1 didžialapė; 2 mažalapės), 2 ąžuolai, 2 beržai, 20 kaštonų, 3 šermukšniai:

- iš visų 16 vertinamų eglių fiziologinė būklė yra: 1 eglės – gera, 15 eglių – patenkinama;

- 3 vertinamų liepų fiziologinė būklė yra patenkinama;
- 2 vertinamų ąžuolų fiziologinė būklė yra gera;
- 2 vertinamų beržų fiziologinė būklė yra gera;
- 20 vertinamų kaštonų fiziologinė būklė yra patenkinama;
- 3 vertinamų šermukšnių fiziologinė būklė yra bloga.

2. Didžioji dalis šios gatvės želdinių (43 medžiai) yra geros ir patenkinamos būklės, kurie turi tik nežymius defektus: nedideli mechaniniai pažeidimai (neteisingas genėjimas), sumažėjęs ūglių prieaugis, netolygi laja, nestipriai pažeisti grybinių ligų ir kenkėjų.

3. Vertinant medžių keliamas grėsmes gyvenviečių vietos gyventojams, eismo saugumui, nustatyta, kad pavojingi aplinkai medžiai – 3 šermukšniai, kurių fiziologinė būklė yra bloga, turintys struktūrinių defektų: pažeisti puvinio, nudžiūvusios ir džiūstančios skeletinės šakos, medžiai stipriai pažeisti neteisingo genėjimo metu; valstybinėje žemėje pagal sklypų ribas susodintos gyvatvorės, bloginančios matomumą.

4. Medžiai auga pakankamu atstumu nuo gatvės, nutolę nuo gyvenamųjų pastatų ir nesukelia neigiamo fasadų dengimo efekto. Šie medžiai, jų šaknys nesukelia pavojaus ir pastatų pamatams. Pasodinti želdiniai palei gatvę, jie atlieka ne tik estetinę, bet dalis jų ir gruntų melioracijos, drėgmės nutraukimo funkciją.

5. Atlikus bendrąjį kraštovaizdžio vertinimą, nustatyta, kad gatvės želdiniai neturi neigiamos vizualinės įtakos, jie daro teigiamą poveikį kraštovaizdžio vizualinei aplinkai, sukurdami estetiškai patrauklų fragmentišką gatvės želdyną.

REKOMENDACIJOS

Atsižvelgdami į analizės rezultatus ir išvadas teikiame rekomendacijas dėl želdinių reikšmės ir tvarkymo pobūdžio:

1. 43 medžius saugoti, jų nekirsti, taip nesumažinant šioje teritorijoje gyvenančių žmonių gyvenimo kokybės, nes natūralūs gamtos elementai, tokie kaip šie gatvės medžiai, teritoriją daro darnesnę ir patrauklesnę, o gyvenamąją aplinką sveikesnę ir kokybiškesnę; šalinti 3 blogos būklės šermukšnius;

2. Pasirenkant statybos technologijas ir būdus siekti kuo mažiau pažeisti medžių šaknis ir lają. Pažeidus šaknų sistemą, numatyti medžių genėjimą, kad būtų atkurtos maisto medžiagų ir vandens apykaitos balansas.

Ekspertizę atliko Biržų rajono želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisija:

Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus vyriausioji specialistė

Justina Micikevičienė

Savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus vyriausioji specialistė

Vaida Bajorūnienė

Savivaldybės vyriausiasis inžinierius
(Architektūros ir urbanistikos skyriaus
vyriausiasis specialistas)

Vaidas Viederis

Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos
skyriaus vyriausioji specialistė (ekologė)

Jurgita Bruniuvienė

Bendruomenės atstovas

Nerijus Vadoklis

Biržų rajono želdynų ir želdinių apsaugos ir priežiūros komisijos 2021 m. *balandžio 16* d. želdinių būklės ekspertizės akto Nr. A17-6 priedas

ŽELDINIŲ BŪKLĖS ĮVERTINIMAS

Nr.	Medžio, krūmo rūšis	Kiekis, vnt.	Aukštis, m	Skersmuo (1,3 m kamieno aukštyje), cm	Skersmuo (1 m kamieno aukštyje), cm	Medžių, krūmų būklė	Medžio būklės aprašymas, reikalingos priemonės, pastabos
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Šermukšnis paprastas	1	~9	30	30	bloga	Šalinti. Netolygi laja, pažeisti puvinio, džiūstančios ir nudžiūvusios skeletinės šakos, medžio kamienai stipriai pažeisti neteisingo genėjimo metu.
2.	Šermukšnis paprastas	1	~9	23	22	bloga	Šalinti. Netolygi laja, pažeisti puvinio, džiūstančios ir nudžiūvusios skeletinės šakos, medžio kamienai stipriai pažeisti neteisingo genėjimo metu.
3.	Šermukšnis paprastas	1	~9	26	26	bloga	Šalinti. Netolygi laja, pažeisti puvinio, džiūstančios ir nudžiūvusios skeletinės šakos, medžio kamienai stipriai pažeisti neteisingo genėjimo metu.
4.	Liepa mažalapė	1	~17	67	62	patenkinama	Saugoti. Dėl neteisingo genėjimo laja netaisyklinga.
5.	Eglė paprastoji	1	~18	15	15	patenkinama	Saugoti. Auga eglų eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, apačioje auga krūmai.
6.	Liepa mažalapė	1	~18	49	51	patenkinama	Saugoti. Šalia augančios eglės stelbia lają, todėl ji netaisyklinga.
7.	Eglė paprastoji	1	~18	23	23	patenkinama	Saugoti. Auga eglų eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, apačioje auga krūmai.

Nr.	Medžio, krūmo rūšis	Kiekis, vnt.	Aukštis, m	Skersmuo (1,3 m kamieno aukštyje), cm	Skersmuo (1 m kamieno aukštyje), cm	Medžių, krūmų būklė	Medžio būklės aprašymas, reikalingos priemonės, pastabos
1	2	3	4	5	6	7	8
8.	Eglė paprastoji	1	~18	25	25	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, apačioje auga krūmai.
9.	Eglė paprastoji	1	~18	29	29	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, apačioje auga krūmai.
10.	Eglė paprastoji	1	~18	44	42	gera	Saugoti. Sukelta laja.
11.	Beržas karpotasis	1	~20	30	28	gera	Saugoti. Sukelta laja.
12.	Beržas karpotasis	1	~20	46	50	gera	Saugoti. Sukelta laja.
13.	Ažuolas paprastasis	1	~13	17	17	gera	Saugoti.
14.	Ažuolas paprastasis (dešinėje)	1	~13	35	36	gera	Saugoti.
15.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	19	19	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
16.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	19	20	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
17.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	21	22	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
18.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~13	12	12	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas, stelbiama šalia kitų esančių eglių.
19.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	31	33	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
20.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	33	34	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
21.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	18	19	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
22.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~13	13	14	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.

Nr.	Medžio, krūmo rūšis	Kiekis, vnt.	Aukštis, m	Skersmuo (1,3 m kamieno aukštyje), cm	Skersmuo (1 m kamieno aukštyje), cm	Medžių, krūmų būklė	Medžio būklės aprašymas, reikalingos priemonės, pastabos
1	2	3	4	5	6	7	8
23.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	31	31	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
24.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~18	32	33	patenkinama	Saugoti. Auga eglių eilėje, šalia kelio, todėl sukelta laja, neteisingas genėjimas.
25.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	29	34	patenkinama	Saugoti. Iš kelmo auga du kamieniai, neteisingas genėjimas.
26.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	33	34	patenkinama	Saugoti. Iš kelmo auga du kamieniai, neteisingas genėjimas.
27.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	28	35	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
28.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	23	27	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
29.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	25	25	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
30.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	28	27	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
31.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	28	27	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
32.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	21	23	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.

Nr.	Medžio, krūmo rūšis	Kiekis, vnt.	Aukštis, m	Skersmuo (1,3 m kamieno aukštyje), cm	Skersmuo (1 m kamieno aukštyje), cm	Medžių, krūmų būklė	Medžio būklės aprašymas, reikalingos priemonės, pastabos
1	2	3	4	5	6	7	8
33.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	21	24	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
34.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	30	33	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
35.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	17	17	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
36.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	29	29	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
37.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	28	30	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
38.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	22	22	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
39.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	22	22	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
40.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	23	25	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
41.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	17	18	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.

Nr.	Medžio, krūmo rūšis	Kiekis, vnt.	Aukštis, m	Skersmuo (1,3 m kamieno aukštyje), cm	Skersmuo (1 m kamieno aukštyje), cm	Medžių, krūmų būklė	Medžio būklės aprašymas, reikalingos priemonės, pastabos
1	2	3	4	5	6	7	8
42.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	17	15	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
43.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	18	17	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
44.	Kaštonas paprastasis (kairėje)	1	~11	37	40	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas, pažeistas kenkėjų, nedidelės drevės.
45.	Liepa didžialapė (kairėje)	1	~11	14	14	patenkinama	Saugoti. Ūglių prieaugis sumažėjęs, neteisingas genėjimas.
46.	Eglė paprastoji (kairėje)	1	~10	12	12	patenkinama	Saugoti. Netolygi laja, ūglių prieaugis sumažėjęs. Auga elektros oro linijos apsaugos zonoje.